

A la dreta, dos moments de la 'Hedda Gabler' de Rigola dins la capsa de fusta que acull l'espectacle amb vuitanta espectadors

/ Rigola no abandonaria mai la capsa: és el lloc ideal per desplegar com ell l'entén, un art sincer i despullat

/ Amb Txékhov se'n va sortir molt bé; ara el repté és més gran: Ibsen planteja trames més expansives

SILVIA POCH

Cinc anys després de 'Vània', Àlex Rigola torna a muntar un espectacle en una capsa de fusta per portar-nos l'essència del clàssic d'Ibsen

'Hedda Gabler' abans de ser obra

ANDREU GOMILA

Els primers dies d'assajos de *Hedda Gabler* al Teatre Lliure, Àlex Rigola va intentar posar un sofà de luxe dins la capsa de fusta on farà la funció. "I l'espai el va rebutjar", recorda. L'obra d'Ibsen serà la segona que fa en un receptacle de sis metres d'ample per vuit de llarg i sostre descobert, després de la versió d'*Oncle Vània* de Txékhov que va estrenar la tardor del 2017 a Temporada Alta, uns quants mesos més tard del primer experiment en aquest sentit, *Who is me. Pasolini*, en una capsa encara més petita. D'aleshores ençà, Rigola ha dirigit uns quants espectacles més, però no ha tornat a aquell format.

Si fos per ell, tanmateix, no l'abandonaria mai, la capsa, perquè és el lloc ideal per desplegar la manera com entén el teatre en l'actualitat, un art sincer i despullat, on els intèrprets expliquen una història sense desentendre's ni del seu nom ni de la roba que vesteixen. I que li serveix per reproduir un moment màgic, "quan tots som a taula amb el text a la mà i la companyia comença a relacionar-se". És aquest lapse de temps, diu, en què "l'actor no està preocupat per la veu, tot el que és extern, sinó per connectar-se amb el present, sense haver de construir un personatge". És aixecar una obra abans que sigui obra.

Vània és, sens dubte, un dels millors muntatges que s'han creat en aquest país en l'última dècada. Rigola, que estava acompanyat per Gonzalo Cunill, Ariadna Gil, Irene Escolar i Luis Bermejo, va extreure tot el suc d'aquells actors i actrius,

que van oferir funcions inoblidables. Ara disposa de Nausicaa Bonnín, Pol López, Miranda Gas, Marc Rodríguez i Joan Solé, amb l'objectiu de no representar el drama d'Ibsen, una peça tremenda que ens parla de l'amor i de l'enveja, però sobretot del tedi i de la infelicitat.

"Mai no m'ha interessat l'exercici de museu", indica. El director ha tocat minimitant el text a través de dues preguntes: "¿L'obra pot funcionar sense que la Hedda visqui del marit? ¿Pot sentir el tedi una persona d'avui?". N'ha mantingut les tensions dramàtiques, el que succeeix, i ha mirat d'oferir "trossos de vida" en els quals, assegura, s'hi reconeix i es detesta. "A la vida real, estem més centrats en objectius i pensem molt poc en l'emoció del moment", afegeix. Són aquestes emocions que passem per alt el que aspira a capturar el director. Per això necessita que actors i actrius estiguin sempre en present, que no repeteixin un text après, que no reproduïxin emocions que han viscut en altres moments reals.

Amb Txékhov se'n va sortir amb màtricula, però ara el repté és més gran per-

què Ibsen planteja trames més expansives. No oblidem que la Hedda no estima en George, amb qui s'acaba de casar i que viu per fer progressar la seva carrera. "Hi passen més coses", apunta Rigola.

L'espai, és clar, ho condiciona tot. Els intèrprets tenen pocs metres per bellugar-se i els gestos són escassos. A més, els vuitanta espectadors són a sobre seu, fins al punt que poden mirar-los als ulls, veure

les arracades, els anells, les arrugues. I el públic acaba de completar la funció. A Rigola, la capsa li serveix per fer entrar els espectadors en un lloc neutre, un exercici que és als antípodes de molts dels experiments que s'han introduït en el teatre contemporani, on l'indret és un element indispensable de la funció.

La Biblioteca de Catalunya, per exemple, marca les obres que hi ha dirigit Oriol Broggi des que s'hi va instal·lar, el 2006. O

quan Los Galindos decideixen exhibir *MDR*, el setembre passat, en una paret exterior de la sala Tallers del TNC, també. Al mateix teatre, el 2019, ens van fer baixar al magatzem per gaudir de *Stabat Mater*, d'Antonio Tarantino. El mateix any, la Sa-

SILVIA POCH

Amb 'Vània', adaptació de Txékhov, Rigola ja va demostrar l'efectivitat de la capsa

la Beckett va plantejar *Beckett ladies* com un recorregut pels espais no teatrals del teatre. Uns anys abans, Óscar Muñoz va començar *La nit just abans dels boscos* a la cantonada dels carrers Hospital i Junta de Comerç per fer-nos entrar després al Romea, però sense tregueria mai l'escenari.

Els teatres no estan de moda, sobretot quan es tracta d'oferir experiències úniques, que és al que aspira qualsevol companyia. Però no sempre és fàcil obtenir els permisos necessaris. En els anys posteriors a la crisi del 2008 van sovintejar les obres que es representaven en pisos particulars i l'equip artístic estava sempre amb l'ai al cor per si algun veí protestava i es presentava la policia.

El camí que allunya més el teatre dels teatres és el del *site-specific*, vital quan les companyies volen portar espectacles als llocs on es desenvolupen en la realitat, sigui un camió de gran tonatge o una casa enmig del bosc. És el més immersiu dels teatres. Els anglesos Punchedrunk van aixecar una versió de *Leonce i Lena* ambientada en el cinema clàssic, titulada *The drowned man*, en uns estudis abandonats del barri londinenc de Paddington. I els alemanys Rimini Protokoll han proposat obres en una junta d'accionistes de l'automobilística Daimler, entre d'altres.

Rigola, amb la seva capsa de fusta, fa el procés invers: desnaturalitza l'espai teatral. Li treu significats, perquè puguem concentrar-nos en el que ens explicaran unes persones que són actors i actrius sense deixar de ser elles mateixes. /

Henrik Ibsen / Àlex Rigola Hedda Gabler Teatre Lliure de Gràcia Del 29 de desembre al 29 de gener